

ПРОГРАМА
вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання

Проблема організації виховного процесу у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах є однією із найактуальніших у педагогічній у педагогічній теорії та практиці й спонукає освітян до пошуку нових шляхів якісного удосконалення виховання дітей та молоді.

Метою вступного іспиту до аспірантури за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання є систематизація теоретичних та прикладних знань науковців-початківців щодо розуміння сутності сучасного виховного процесу, цілісного підходу до виховання із залученням особистості до системи цінностей, комплексна перевірка якості професійно-педагогічних знань, умінь і навичок, стану їх готовності до дослідницької діяльності в галузі педагогіки.

Питання
до екзаменаційних білетів
для складання кандидатського іспиту до аспірантури
зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання

1. Предмет, задачі і основні категорії педагогіки. Методологія педагогічних досліджень.
2. Підходи до виникнення виховання в людському суспільстві. Школа та виховання у первісному суспільстві.
3. Сутність процесу виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили.
4. Проблема мети виховання в педагогічному, загальнолюдському, національному аспектах. Мета та ідеал національного виховання.
5. Розвиток і формування особистості. Рушійні сили та фактори розвитку особистості. Взаємообумовленість процесів виховання, навчання і розвитку.
6. Характеристика методів формування свідомості особистості.
7. Характеристика методів організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості.
8. Методи стимулювання діяльності та поведінки.

9. Характеристика методів контролю та самоконтролю у вихованні особистості.
10. Планування та діагностика в роботі класного керівника.
11. Принципи, джерела планування роботи класного керівника. Види планів. Вимоги до плану виховної роботи.
12. Розумове виховання школярів. Формування пізнавального інтересу учнів. Досвід Павлиської середньої школи щодо розумового виховання школярів.
13. Моральне виховання школярів. Мета, завдання, зміст, форми, методи і засоби.
14. Основи економічного виховання школярів. Трудова підготовка та трудове виховання підростаючого покоління. Система профорієнтаційної роботи в сучасній школі.
15. Естетичне виховання. Мета, завдання, зміст, форми і методи.
16. Основи екологічного виховання школярів.
17. Основи патріотичного та громадянського виховання школярів.
18. Система фізичного виховання школярів.
19. Виховання дітей у сім'ї. Робота класного керівника з батьками учнів.
20. Індивідуальна робота з школярами.
21. Самовиховання і перевиховання особистості.
22. Індивідуальна робота вчителя-вихователя з важковиховуваними дітьми.
23. Основи діяльності дитячих та громадських організацій в Україні.
24. Основи діяльності позашкільних освітньо-виховних закладів. Концепція позашкільної освіти та виховання.
25. Основи родинного виховання. Проблема виховання дітей в сім'ї в працях А.С. Макаренка „Книга для батьків”, В.О. Сухомлинського „Батьківська педагогіка”, М.Г. Стельмаховича „Українська родинна педагогіка”.

26. Вікова періодизація в сучасній педагогіці. Психолого-педагогічна характеристика різних вікових груп.
27. Життя, педагогічна діяльність та основні педагогічні ідеї Й.Г. Песталоцці.
28. Виховання в Древній Греції (Спарта, Афіни).
29. Педагогічна професія та її високе призначення в суспільстві. Вимоги до вчителя.
30. Зміст та форми взаємодії школи з батьками учнів. Школа – родина.
31. Світогляд та педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо.
32. Самоосвіта та самовиховання вчителя. Підвищення кваліфікації вчителів.
33. Школа та виховання у Стародавньому Римі. Педагогічні ідеї М.Ф. Квінтіліана.
34. Козацька педагогіка. Система виховання козака-лицаря.
35. Роль діяльності, активності і спілкування в розвитку і формуванні особистості.
36. Основи виховання несприятливості до вживання алкогольних та наркотичних речовин. Концепція освіти „Рівний – рівному” щодо здорового способу життя.
37. Гуманізм епохи Відродження та його вплив на навчання і виховання дітей. „Будинок радості” Вітторіно да Фельтре. Гуманістичне виховання Ф. Рабле, Е. Роттердамського, М. Монтеня.
38. Колектив, його ознаки і структура. Динаміка та етапи його розвитку. Проблема формування дитячого колективу у працях А.С.Макаренка та В.О.Сухомлинського.
39. Зміст освіти в національній школі. Основні види освіти. Закон України „Про загальну середню освіту”.
40. Сутність процесу виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили.

41. Педагогічна система Я.А. Коменського: зміст виховання, принцип природовідповідності, вікова періодизація дітей, система шкіл, вимоги до вчителя, підручники („Велика дидактика”).
42. Виховання особистості: особистісно зорієнтований підхід. Умови забезпечення різнобічного розвитку особистості. А.С. Макаренко та В.О. Сухомлинський про організацію виховного процесу.
43. Сучасні підходи до організації навчання та виховання.
44. Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу та їх характеристика.
45. Основні засоби виховання особистості в українській народній педагогіці.
46. Життя, педагогічна діяльність та основні педагогічні ідеї В.О. Сухомлинського.
47. Педагогіка співробітництва. Основні ідеї досвіду роботи педагогів-новаторів.
48. Життя, педагогічна діяльність, теорія і практика колективу А.С. Макаренка („Педагогічна поема”, „Прапори на вежах”).
49. Сутність народної педагогіки та етнопедагогіки. Основні компоненти і зміст української народної педагогіки.
50. Життя, педагогічна діяльність, загально педагогічні погляди, навчальні книжки К.Д. Ушинського.
51. Виховна система А.С. Макаренка.
52. Ідея цілісного виховання Р. Штайнера (Вальдорфська педагогіка).
53. Виховна система В.О. Сухомлинського.
54. Система національного виховання Софії Русової.
55. Ідея національного виховання у педагогічних оглядах М.П. Драгоманова, М.І. Костомарова, І. Франка, Лесі Українки, М.С. Грушевського.

56. Основи морального виховання школярів. Проблеми виховання моральних цінностей школярів в працях В.О. Сухомлинського „Серце віддаю дітям”, „Народження громадянина”.
57. К.Д. Ушинський про місце педагогічної літератури в діяльності вчителя-вихователя („Про користь педагогічної літератури”).
58. К.Д. Ушинський про значення праці у вихованні людини („Праця в її психічному і виховному значенні”).
59. Основи естетичного виховання школярів. Використання народних традицій в естетичному вихованні.

Рекомендована література:

1. Бех, І. Д. Виховання особистості : [підручник] / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
2. Бех, І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2006. – 272 с.
3. Бойправ, М. Д. Психологія виховання та самовиховання : навч.-метод. посіб.[для студ. пед. спец. ВНЗ] / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя / Марія Дмитрівна Бойправ. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2007.
4. Виховання моральності підростаючого покоління : наук.-метод. посіб. / [К. І. Чорна, В. О. Білоусова, В. А. Киричок та ін.]. – К. : Богдана, 2005. – 288 с. – 109 с.
5. Гамезо, М. В. Возрастная и педагогическая психология : [учебное пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов] / Гамезо М. В., Петрова Е. А., Орлова Л. М. – М. : Педагогическое общество России, 2003. – 512 с.
6. Гаряча, С. А. Етичний калейдоскоп : навч.-метод. посіб. / Світлана Анатоліївна Гаряча. – Черкаси : ЧОІПОПП, 2009. – 89 с.
7. Грищенко, С. В. Самовиховання особистості : монографія / Світлана Владиславівна Грищенко. – Чернігів : ЧДТУ, 2009. – 252 с.
8. Гуменюк, О. Є. Психологія Я-концепції : монографія / Оксана Гуменюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 186 с.
9. Дуда, О. О. Самовиховання школярів у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 – „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / О. О. Дуда. – К., 2001. – 20 с.
10. Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук. України; за ред.В.Г.Кременя. – К.: Юрінком Інтер,2008. – 1040 с.

- 11.Зверєва І. Д. Діагностика моральної вихованості школярів: Методичний посібник / Зверєва І.Д., Коваль Л.Г., Фролов П.Д.. – Київ: МО України, Ін-т сист. дослід. освіти, 1995. – 156 с.
- 12.Карпенчук, С. Г. Самовиховання особистості : наук.-метод. посіб. / Світлана Григорівна Карпенчук. – К. : Інститут змісту і методів навчання, 1998. – 214 с.
- 13.Кон, И. С. В поисках себя: Личность и ее самосознание / Игорь Семенович Кон. – М. : Политиздат, 1984. – 335 с.
- 14.Кон, И. С. Личность как субъект общественных отношений / Игорь Семенович Кон. – М. : „Знание”, 1966. – 342 с.
- 15.Кравченко, Т. В. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи : [монографія] / Тамара Володимирівна Кравченко. – К. : Фенікс, 2009. – 416 с.
- 16.Кучерявий, О. Г. Теоретичні і методичні основи організації професійного самовиховання майбутніх вихователів дошкільних закладів і вчителів початкових класів : дис. ... д- ра пед. наук : 13.00.04 / О. Г. Кучерявий. – К., 2002. – 523 с.
- 17.Макаренко, А. С. Коллектив и воспитание личности / Антон Семенович Макаренко ; сост. В. В. Кумарин. – М. : Педагогика, 1972. – 336 с.
- 18.Макаренко, А. С. Проблемы школьного советского воспитания (лекции) // Педагогические сочинения в 4-х т. / Антон Семенович Макаренко. – М. : Педагогика, 1984. – Т. 4. – С. 123–202.
- 19.Маслоу, А. Мотивация и личность : пер. с англ. / Абрахам Маслоу. – СПб. : Питер, 2008. – 352 с. – (Серия „Мастера психологии”).
- 20.Моралов, В. Г. Основы самопознания и саморазвития : [учебное пособие для студ. сред. пед. учеб. завед.] / Владимир Георгиевич Моралов. – М. : „Академия”, 2002. – 256 с.
- 21.Москальова, Л. Ю. Виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури: теоретичний та методичний аспекти : монографія / Л. Ю. Москальова. – Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. – 464 с.
- 22.Оржеховська, В. М. Концептуальні підходи до виховання в умовах сьогодення / В. Оржеховська, Т. Ковганич // Рідна школа. – 2009. – № 5–6. – С. 35–39.
- 23.Педагогіка вищої школи / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін. ; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенка, В. П. Лугового]. – К. : Педагогічна думка. – 2009. – 256 с.
- 24.Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2006. – 700с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
- 25.Посібник з самовиховання / [Оржеховська В. М., Хілько Т. В., Кириленко С. В.]. – К. : Інститут змісту і методів навчання, 1996. – 192 с.
- 26.Програма «Виховання гуманістичних цінностей в учнів 1–9 класів»/ [Чорна К. І., Журба К. О., Киричок В. А., Кухар І. М.] // Класний керівник. – 2008. – № 17–18. – С. 2–58.

- 27.Сковорода, Г. Повне зібрання творів : у 2 т. / Григорій Савович Сковорода ; ред. В. І. Шинкарук [та ін]. – К. : Наукова думка, 1973. – Т. 1. – 531 с.
- 28.Сухомлинська, О. Національна система виховання / Ольга Василівна Сухомлинська // Педагогічна газета. – 2000. – № 5. – С. 4–8.
- 29.Сухомлинський, В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. / Василь Олександрович Сухомлинський. – К. : „Радянська школа”, 1977. – Т. 3 : Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. – 670 с.
- 30.Тернопільська, В. І. Психологія для старшокласників: соціально-комунікативний аспект : навч. посіб. / Валентина Тернопільська. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 308 с.
- 31.Ушинський, К. Д. Твори : в шести томах. Т. 4 : Людина як предмет виховання (спроба педагогічної антропології) / К. Д. Ушинський. – К. : Радянська школа, 1952. – 515 с.
- 32.Франкл, В. Человек в поисках смысла / Виктор Франкл. – М. : Прогресс, 1990. – 126 с.
- 33.Хоружа, Л. Л. Педагогічна деонтологія : навч.-метод. посіб. / Л. Л. Хоружа ; [ред. М. Б. Євтух, Л. М. Ващенко] / Київський міський педагогічний університет ім. Б. Грінченка. – К. : [б. в.], 2008. – 96 с.
- 34.Чорна, К. І. Моральні цінності особистості у контексті гуманістичної етики / Катерина Іванівна Чорна // Педагогічний вісник. – 2008. – № 1 (51). – С. 24–26.
- 35.Щуркова, Н. Е. Этика школьной жизни / Надежда Егоровна Щуркова. – М. : Педагогическое общество России, 2000. – 192 с. – (Профессиональная этика педагога).
- 36.Юм, Д. Трактат о человеческой природе / Давид Юм. – Минск : ООО Попурри, 1998. – 720 с
- 37.Юркевич П. Д. 3 науки про людський дух / Памфіл Данилович Юркевич // Вибране. – К. : Абрис, 1993. – С.115–221.
- 38.Юркевич П. Д. Ідея / Памфіл Данилович Юркевич// Вибране. – К. : Абрис, 1993. – С.3–72.
- 39.Юркевич П. Д. Чтение о воспитании /Памфил Данилович Юркевич. – М. –1865. – 272 с.
- 40.Якса Н.В. Основи педагогічних знань: навч.посіб. – Н.В. Якса. – К.: Знання, 2007. – 357 с.